

Mons. Žydrūnas
Vabuolas

Ar teisėta visada būna teisinga?

Šiandien teisė – visiems žinomas ir dažnai girdimas žodis, reiškiantis labai plačią ir įvairią tikrovę. Su teise reikalų turime visi be išimties. Kiekvienas žmogus įtakojamas teisės ta prasme, kad privalo laikytis įstatymų. Kai kurie žmonės yra teisininkai – jie įstatymus ir jų pritaikymo būdus aiškina arba nustato galimus jų pažeidimus. Dar viena žmonių grupė – politikai – įstatymus leidžia. Pastarųjų vaidmuo ypač svarbus. Įstatymai nustato tai, kas visuomenėje *teisėta*, kas privalu ir kas draudžiama – t.y. ką daryti galima, ką daryti privalu ir ko daryti negalima, nes už tai gali būti nubaustas. Moksle tai vadinama *pozityvine* arba *pozityvojią* teise (iš lotyniško termino *ius positum* – nustatytoji teisė). Demokratinėse valstybėse kalbama apie teisės viršenybę – visi žmonės nuo paprasto piliečio iki prezidento turi laikytis priimtų įstatymų. Demokratijoje, sakoma, valdo ne žmogus, bet teisė. Nors tikrovėje ir ne visada taip būna, tačiau pats principas yra geras: jis garantuoja kiekvieno žmogaus orumą, apsaugodamas nuo viršesnių ar galingesnių už jį savivalės. Teisės viršenybė reiškia pavyzdžiui, kad kelyje gali būti nubaustas tik tada, jeigu pažeidei kelių eismo taisyklės, o ne todėl, kad policininkas šiandien blogos nuotaikos.

Žinoma, žmonės ne visada sąžiningi ir dažnai nesilaiko įstatymų, mėgina juos apeiti – iš to kyla nemažai blogybių visuomenės gyvenime. Tačiau kartais blogybės kyla ne iš to, kad įstatymų nesilaikoma – jos gali glūdėti ir pačiuose įstatymuose. Pavyzdžiui Katalikų Bažnyčia blogais laiko tokius įstatymus, kurie įteisina abortą ar eutanaziją, arba legalizuoja tam tikrus su moralinėmis normomis besikertančius elgesio būdus, kaip pvz. prostituciją. Oponentai į tai dažnai atsako: kadangi įstatymas priimtas balsų dauguma ir pagal visas demokratines proce-

dūras, tai jis galioja. Ar tikrai užtenka balsų daugumos, kad sužinotum, kas ne tik *teisėta* (t.y. atitinka teisę, įstatymus), bet ir *teisinga*? Ar politikai, valdžios žmonės, monarchai arba visuomenės dauguma turi galios tai nustatyti? Jeigu taip, tada kyla pavojus, kad kai kur gali būti įteisinta pvz. korupcija arba vagystės – vien dėl to, kad taip nusprendė dauguma. Arba gali būti įteisintas kai kurių žmonių grupių žudymas – tokių pavyzdžių nesunkiai galime rasti praeito amžiaus totalitariniuose režimuose.

Tad kuo privalo vadovautis tie, kurie turi galią ir pareigą leisti įstatymus? Jie turi vadovautis tuo, kas vadinama *natūraliąja* arba *prigimtinę* teise. Tai teisė, įrašyta ir atpažįstama žmogaus prigimtyje. Ji leidžia mums suvokti, kas yra *teisinga*. Ši prigimtinei teisei yra pamatas, ant kurio turi būti statoma pozityvinė teisė. Pozityvinė teisė turi tik *išreikšti, įvardinti, įtvirtinti* ir *išaiškinti* tai, kas paslaptingu būdu jau įrašyta žmogaus prigimtyje. Tačiau pozityvinės teisės kūrėjai negali nei patys, nei vadovaudamiesi daugumos nuomone ar mados tendencijomis, nustatyti, kas yra gera ir bloga.

Gal kiek pernelyg paprastas, tačiau visgi vaizdingas ir teisingai įstatymų leidimo galia besinaudojančio žmogaus ar žmonių grupės pavyzdys būtų „Mažojo princ“ knygos X skyriuje aprašytas karalius. Kadangi savo planetoje gyveno vienas, jis neturėjo kam kitam įsakinėti, kaip tik gamtos reiškiniams. Mažajam princui panorus pamatyti saulėlydį ir paprašius karaliaus, kad tas įsakytų saulei nusileisti, šis atsakęs: „Saulėlydis tau bus. Aš jo pareikalausiu. Tačiau išmanydamas valdymo reikalus, luktelėsiu, kol susidarys palankios aplinkybės.“ Rašytojas prideda, kad tai buvo geras karalius, kuris duodavo protingus įsakymus ir kuris mėgdavo pvz. sakyti „jei aš įsakyčiau generolui pavirsti jūros paukščiu ir jei generolas manęs nepaklausytų, tai kaltas būtų ne generolas. Kaltas būčiau aš“. Šis karalius, nors daugeliu atžvilgių atrodo kiek juokingas, tačiau visgi supranta vieną esminį dalyką – jo įsakymai turi atitikti žmonių ir gamtos prigimtį. Galima sakyti, kad skelbdamas savo įsakymus, jis atsižvelgia į prigimtinių įstatymą.

Tokios išminties tikrai galima būtų palinkėti visiems įstatymų leidėjams: kad formuluodami esminius įstatymus, jie vadovautųsi giliaja žmogaus prigimtimi ir saugotųsi įteisinti tai, kas jai priešinga.

Kas atsitiktų, jeigu įstatymai imtų reikalauti prigimčiai priešingų dalykų? Tai suprasti mums gali padėti kitas pavyzdys – šįkart iš realaus gyvenimo. Anksčiau Kinijoje vienas iš moteriško grožio atributų buvo mažos pėdos. Tuo tikslu mergaitės nuo mažens turėdavo avėti per mažus batus, jų pėdos buvo stipriai suveržiamos, kad neužaugtų. Taip ir atsitikdavo – užaugusios merginos tebeturėdavo labai mažo dydžio pėdas ir būdavo laikomos gražuolėmis. Tačiau su tuo būdavo susijusios ir didelės problemos – be to, kad pati procedūra būdavo labai skausminga, tokios moterys negalėdavo normaliai vaikščioti, dažnai be tarnų pagalbos išvis nepaeidavo. Kažkas panašaus atsitinka, kai pozityvioji teisė ima laužyti žmogaus prigimtį. Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad tokia teisė daro gyvenimą gražesnę ir patogesnę – pvz. abortus legalizuojantis įstatymas leidžia netrukdomai džiaugtis seksualine laisve, nes nesunku pašalinti „nepageidautinus tokios laisvės padarinius“. Tačiau iš tiesų jis labai žaloja pačią moterį, visą šeimą ir visuomenę. Trumpai pasidžiaugus tariama laisve, vėliau visą gyvenimą kenčiama nuo kaltės jausmų, psichologinių ir fizinių problemų. Tai tik vienas labai konkretus pavyzdys, tačiau šis principas galioja visai pozityvinei teisei – jeigu ji neparemta prigimtinio įstatymu ar netgi jam prieštarauja, tai nors iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti naudinga, tačiau iš tiesų žaloja tiek atskirą žmogų, tiek visą visuomenę.

Todėl pozityvinė teisė turi būti nuolat tobulinama ir iš naujo permąstoma, kad vis labiau atitiktų prigimtinę teisę. Čia kyla dar vienas sunkumas: nėra lengva atpažinti, kokia tikroji žmogaus prigimtis ir koks gi tas prigimtinis įstatymas. Jį sunku atpažinti dėl kelių priežasčių. Pirmiausia jis nėra aiškiai užrašytas ar priimtas įstatyminiu aktu – jis protu atpažįstamas iš prigimties, kai kada glūdi visuomeninėse ar kultūrinėse tradicijose, o tikintiems žmonėms atpažįstamas dar ir tikėjimu. Antra, žmogaus prigimtis pažeista nuodėmės, ir yra rizikos prigimties esme palaikyti tai, kas joje nėra esmė, o tik nuodėmės pasekmė. Todėl atpažinti prigimtinį įsta-

tymą reikalingas ilgas ir nelengvas mąstymo darbas. Visgi atidžiai gilinantis ir vadovaujantis sąžine įmanoma atpažinti žmogaus prigimties esmę. Šiame gilinimesi turi dalyvauti ne tik politikai, nuo kurių tiesiogiai priklauso įstatymų leidyba, bet ir visa visuomenė. Kiekvienas visuomenės narys, o ypač tie, kuriems yra pavaldama įstatymleidystės pareiga, turi nuolat savęs klausti, *kas yra teisinga*.

Toks nuolatinis prigimtinės teisės puoselėjimas ir atpažinimas būtinas dėl keleto dalykų. Pirmiausia, kaip minėta, prigimtinė teisė sudaro pagrindą kurti pozityvinę teisę, t.y. konkrečius įstatymus. Antra, prigimtinė teisė formuoja ir įtakoja įstatymų laikymosi kultūrą. Taip pat ji padeda visuomenei ir mums – atskiriems jos nariams – susigaudyti situacijose, kurios nėra tiksliai apibrėžtos pozityvinės teisės arba apie kurias pastaroji išvis nekalba. Tokių sričių ar situacijų gyvenime bus visada, kadangi neįmanoma, kad pozityvinė teisė numatytų visus galimus gyvenimo atvejus ir nustatytų, kaip juose galima arba draudžiama elgtis. Tokiose situacijose kaip tik ir gelbsti prigimtinės teisės suformuota įstatymo laikymosi kultūra. Ji padeda atpažinti, kokia yra po konkrečiu įstatymu glūdinti esminė mintis, arba, kaip sakoma, „įstatymo dvasia“, ir kūrybiškai pritaikyti ją naujai situacijai. Arba ji padeda nuspręsti, kas teisinga ir kas klaidinga tokiose gyvenimo aplinkybėse, kurių pozityvinė teisė visai nenagrinėja ir nenustato.

Įvairiuose pasaulio miestuose teisingumo rūmai būna gana dideli ir gerai matomi. Ko reikia, kad tokie rūmai tvirtai stovėtų ne tik tiesiogine, bet ir perkeltine prasme? Jėzus Evangelijoje sako, kad kiekvienas namui reikalingas pamatas, jeigu norima, kad jis būtų tvirtas, nes namas be pamatų sugriūva užėjus pirmai vėtrai (plg. Mt 7, 26 – 27). O apaštalas Paulius pridėjo, kad tvirčiausias pamatas yra tas, kuris jau padėtas paties Dievo (plg. 1 Kor 3, 11). Teisėje šis pamatas be abejonės yra žmogaus prigimtis, kuri yra paties Dievo sukurta. Kuo daugiau pozityviosios teisės rūmas remsis šiuo pamatu, tuo jis bus patikimesnis.

Kun. Juzef Makut

Kunigystės džiaugsmas

„Ten duosiu jums ganytojų pagal savo širdį, - jie ganys jus išmintingai ir protingai“ (Jer 3, 15). Bažnyčia kaip Dievo tauta nuolatos išgyvena šių pranašišku žodžių įsikūnijimą, be paliovos Viešpačiui džiaugsmingai dėkodama. [...] Be kunigų Bažnyčia negalėtų išgyventi pirmiausia to pamatinio klusnumo, kuris yra tikroji jos egzistencijos bei misijos istorijoje šerdis, klusnumo Jėzaus įsakymui: „Tad eikite ir padarykite mano mokiniams visų tautų žmones“ (Mt 28, 19) (Jonas Paulius II, *Pastorem dabo vobis*, 1).

Skelbti Evangeliją esame pašaukti kiekvienas pakrikštytasis savo gyvenimu, tačiau ypatingu būdu ši tarnystė patikėta dvasininkams, kurie yra Viešpaties išrenkami, kad būtų Jo dalimi, Jo nuosavybe:

„Kristus, Bažnyčios galva ir visos kūrinijos Viešpats, tęsia savo išganomąją veiklą tarp žmonių, ir tikroji tarnaujamosios kunigystės vieta randama būtent tokioje veikloje. Visus traukdamas prie savęs (plg. *Jn* 12, 32) Kristus trokšta, kad prie šio darbo ypatingu būdu prisidėtų jo kunigai. Tai dieviškasis planas (Dievo noras įtraukti Bažnyčią ir jos tarnautojus į atpirkimo darbą), kurį, nors ir akivaizdų tikėjimo doktrinos bei teologijos požiūriu, yra ganėtinai sunku pripažinti mūsų laikų žmogui. Iš tiesų šiandien dažnai abejojama Bažnyčios sakramentiniu tarpininkavimu ir hierarchine struktūra, vieno ir kito reikalingumu bei tikslingumu“ (Dvasininkijos kongregacija. „Kunigas – žodžio mokytojas, sakramentų tarnautojas ir bendruomenės vadovas trečiojo tūkstantmečio perspektyvoje“, 2).

Tad kas yra kunigystė? Ką reiškia būti kunigu? Kokių kunigų norėjo ir nori Jėzus? Ar būti kunigu yra

prasminga? Manau tai klausimai, kurie visais istorijos laikais daugiau ar mažiau buvo ir yra aktualūs. Dėl ko? Būtent dėl savo esmės, nes jie talpina savyje slėpinio tikrovę, t.y. jungia savyje dangų su žeme, padaro Kristų esantį čia ir dabar realiu būdu. Šios slėpinio tikrovės dažnai nemato tikintieji, o ir patys kunigai dažnai su ja po kurio laiko apsiranta arba ją užmiršta. Kaip tad kunigui išlikti ištikimam Kristui, savajam pašaukimui, kai aplink tiek įvairiausių pagundų, kurios stengiasi visais būdais atitraukti jį nuo jo pašaukimo autentiškumo, kad jis nesijaustų laimingas būdamas kunigu? Kaip kunigui atrasti savąją tapatybę, kai jo gyvenimo poveikslas dažnai neatitinka lūkesčių?

Manau daugelis esate matę filmą „Žmonių žvejai“ (jeigu dar ne, tai kviesčiau pažiūrėti). Tame filme pristatomas kunigystės poveikslas. Kunigystė tai nėra ramus sėdėjimas, saugus užtikrintas buvimas, bet tai tikrąja to žodžio prasme „rankovių pasiraitojimas“ ir nuolatinis ėjimas, ėjimas į žmones, veikimas laiku ir ne laiku (turiu omenyje namų pašventinimus, kalėdojimą, išpažinčių klausymą, ligonių lankymą, pamokslų ruošimą...), ir visa tai darant džiugia dvasia, džiugiai liudijant tikėjimą, kad Jėzus Kristus atnešė mums išgelbėjimą, ir trokšta būti su savo žmonėmis, kaip skelbė angelai: „Ramybė Jo mylimiems žmonėms“. Tuo būdu yra griauamas klaidingas žmonių įsivaizdavimas apie Bažnyčią ir kunigus. Žmonės pamato, kad kunigai tokie patys žmonės, o Bažnyčia nėra „išrinktųjų klubas“, bet joje yra vietos kiekvienam, kiekvienas joje su meile yra pasitinkamas ir laukiamas.

Neopresbiteriai laimina seminaristus

Toliau norėčiau kalbėti apie šv. Mišių aukojimą. Su nekantrumu laukiau pirmųjų šv. Mišių, kada pagaliau galėsiu ištarti konsekracijos žodžius, išskelti baltą ostiją, sakyti kitus šv. Mišių tekstus. Šiandien nežinau kiek šv. Mišių jau teko paaukoti, bet žinau viena, kad kartu su M. Marija norisi giedoti „Mano siela šlovina Viešpatį... didžių dalykų padarė man Visagalis“ už suteiktą malonę būti Viešpaties tarnu, nuolat būti Dievo artumoje, už galimybę dalintis ramybe bei džiaugsmu, kylančiais iš to artumo. Bet velnias nesnaudžia ir gundo apsiprasti su šventais dalykais, tad į pagalbą ateina šventieji bei angelai, kurie padeda šioje dvasinėje kovoje nugalėti piktojo puolimus.

Mintyse prisimenu kard. J. Ratzingerio žodžius apie tai, kad kunigo tarnystė remiasi dvejomis pagrindinėmis kolonomis: Dievo žodžio skelbimu ir Eucharistijos šventimu, į kurį kunigas turi įsilieti, kad tai taptų ir jo aukos dalimi, ne vien tariamais žodžiais ir funkciškai atliekamais veiksmais:

„Jis negali tenkintis tik sakomais žodžiais ir regimais veiksmais, jis turi į tai įlieti ir dalį savo širdies kraujo – save patį. Jo likimas susietas su Dievu. [...] Tai reiškia įvairius puolimus ir nesėkmes; tai reiškia ir vidinę graužatį nesusidorojant su pareigomis, nepasisekimo vargą, suvokimą nebuvus kviečio grūdu iš tikrųjų; galbūt labiausiai slegia štai kas: apgailėtinas skurdumas to, kas padaryta, palyginti su užduoties didybe“ (J. Ratzinger, *Jūsų džiaugsmo tarnas*, 20).

Tačiau kaip toliau rašo J. Ratzingeris, kad: „Kunigui kviečio grūdas primena ne tik kryžių. Ir jam jis yra Dievo džiaugsmo ženklas, kuris pasireiškia įvairiose gyvenimo situacijose, galbūt dažnai net to nesitikint, kaip pavyzdžiui, kad paskutinę savo gyvenimo valandą nusišypso žmonės, girdėdami jo silpną ir menką žodį; kaip jo žodis pade-

da žmonėms vėl atrasti prasmę tame beprasmybės vandenyne, prasmę, kuria jie gali gyventi; ir jis su dėkingumu patiria, kaip žmonėms jo tarnystė atskleidžia Dievo didybę. Jis sužino, kaip Dievas, pasinaudodamas šiuo jo silpnumu, daro didelius darbus, ir be galo džiaugiasi, jog Dievas jį, tokį menką, palaikė vertu tokio gailastingumo. Ir tai patirdamas kartu jis suvokia, jog džiaugsmingoji Dievo puota, jo šimteriopas derlius yra ne vien ateitis ir pažadas, bet kad ji jau prasidėjo tarp mūsų šioje duonoje, kurią jam leista dalyti, kurią jam leista perkeisti. Ir jis žino, kad kunigystė – tai sykiu ir didžiausias reikalavimas, ir didžiausia dovana“ (J. Ratzinger, *Jūsų džiaugsmo tarnas*, 21).

Taigi, kunigystė – tai ne kažkokia saldi tikrovė, kurioje nėra jokių sunkumų ir nusiminimo akimirų, bet kunigas kviečiamas pakilti virš šio nusiminimo, leistis, kad Viešpats pakeistų jo liūdesį į džiaugsmo pilnatvę. Būti džiaugsmo tarnu – tai ne tiek išoriškai atrodyti linksmai nusiteikusiam, visada būti geros nuotikos, kiek būti kupinam vidinio džiaugsmo, plaukiančio iš vienybės su Kristumi.

Tai kartu ir iššūkis, nes gyventi tikrą, autentišką kunigo gyvenimą, panašiai kaip ir šeimoje, norint gyventi tikrą krikščionišką gyvenimą, nėra lengva, tačiau nesakau, kad neįmanoma. Toks gyvenimas reikalauja nemažai darbo su savimi, kantrybės, įvairių dalykų išsižadėjimo. Kaip tą pasiekti?

Manau, kad ši paslaptis slypi tame, ką ne kartą savo knygoje „Jūsų džiaugsmo tarnas“ J. Ratzingeris pabrėžia, jog tik būdami arti Kristaus, kunigai (taip pat ir visi tikintieji) gali nuveikti didžius darbus, nes „nuo Jo atsiskyre, mes nieko negalime nuveikti“ (Jn 15, 5b). Toks kunigas turi dėl ko džiaugtis: jis gyvena arti Eucharistinio Jėzaus, gali su Juo artimai bendrauti, gali juo dalintis su kitais. Šis suvokimas, jog turi brangiausią turtą – Dievą, jam tampa džiaugsmo ir jėgų šaltiniu pakelti sunkumus, ir dėkoti už didžią dovaną, kuria jį apdovanojo Dievas visų labui:

„Tik tas, kuris pats mato ir netiki vien tuo, ką išgirdo iš kitų lūpų, tik tas gali šaukti kitus. Šis atėjimas, šis išdrįsimas paklausti Jo Žodžio ir šiandien bei visados yra toji neišvengiama pašaukimo apaštalytės sąlyga stoti kunigiškon tarnystėn. Mums nuolat reikės klausti: kur pasilieki? Nuolatos reikės eiti į Jėzaus pastogę. Mes nuolatos, paklausę Jo žodžio, turėsime užmesti tinklus net ir ten, kur tai atrodo beprasmiška. Nuolatos yra svarbu Jo Žodį laikyti tikresniu už vien tai, ką laikome tikra: statistiką, techniką, viešąją nuomonę. Mums dažnai atrodys, jog jau yra ta dešimta valanda ir Jėzaus valandą mes turime nukelti. Bet kaip tik ši gali būti Jo artumo valanda“ (J. Ratzinger, *Jūsų džiaugsmo tarnas*, 89).

Daug mums yra kalbama apie tai, koks turėtų būti kunigas. Jog jis visada turėtų būti džiugus, linksmas, mokėtų bendrauti su žmonėmis, juos priimti ir išklausti, bet vis tik pirmiausia jis turėtų būti maldos žmogumi. Bendrystė su Kristumi yra ne tik tam tikras mokymosi etapas, kaip sako J. Ratzingeris „išbūti, klausyti, kad būtum pasiruošęs iškeliauti“, kuriam pasibaigus gali Jį palikti, ir pradėti remtis savo jėgomis, bet ji yra daug daugiau. Ji pirmiausia yra jėgų ir teisingos gyvenimo krypties šaltinis, kuris nuolat apvalo ir nuskaistina žmogų, padaro jo buvimą prasmingu ir parodo žmogui teisingą santykį tiek su Dievu, su kitais žmonėmis, tiek su savimi pačiu. „Yra svarbu puoselėti maldą ne tik tada, kai mums tai teikia džiaugsmo. Kaip jokie didžio dalyko žmogaus gyvenime negalima pasiekti be disciplinos ir metodo, taip ir vidiniam gyvenimui reikia šių abiejų dalykų. [...] Vidinis gyvenimas mums turi būti ne ką mažiau vertingas nei išoriniai

veiksmi, tokie kaip sportas ar techniniai įgūdžiai“ (J. Ratzinger, *Jūsų džiaugsmo tarnas*, 89).

Šioje vietoje norėčiau pasidalinti savo adoracijos patirtimi. Kai po dienos darbų ir rūpesčių vieną vakarą nuėjau į adoraciją, nesitikėdamas jokiego stebuklo, jog kažkas pasikeis, panašiai kaip Jėzaus mokiniai po nesėkmingos žūklės, staiga po kurio laiko atradau ramybę, tarsi gyvenimas nušvito kitokiomis spalvomis. Staiga atradau atsakymus į keliamus klausimus, sprendimo būdus, kaip padaryti vieną ar kitą dalyką, kaip elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. Maniau, kad tai tiesiog emocinė reakcija į tą akimirką sukilusių jausmus, bet vis tik, kai ėmiau panašioms situacijoms kartojantis dažniau lankytis adoracijoje, atradau dar didesnę vidinę ramybę ir stiprybę kovoje su įvairiomis pagundomis ir silpnybėmis.

„Kad galėtum būti išsiųstas, turi pirmiausia klausytis, ką kalba tavo Mokytojas“ (Perfrazuojant J. Ratzingerio mintį). Todėl ir mokantis seminarijoje, ir dabar kunigaujant vis labiau atrandu laiko ir progų susitikimams su Eucharistiniu Jėzumi, kuris man teikia džiaugsmo ir jėgų, kurio klausytis noriu ištiesai.

Tad ir Jums visiems linkiu pirmiausia įsiklausymo į Dievo balsą, į Jo Žodį, kuris kaip žinia dažniausiai kalba tyloje, kuris yra viso kunigiško gyvenimo varomoji jėga, kad metui atėjus būtumėte pasiruošę kiekvienam klausiančiam papasakoti apie jumyse gyvenančią viltį (plg. 1Pt 3,15), apie jūsų pašaukimo džiaugsmą.

Kl. Justinas Visickas,
III kursas

Kristaus lankymas ligoninėje

Nereikia nė cituoti, nes turbūt kiekvienas (arba daugelis) esame girdėję skaitinį apie paskutinįjį teismą, kur Žmogaus Sūnus save tapatina su sunkumų pripaustu asmeniu. Viena tokių grupių – ligoniai. Noriu pasidalinti savo patirtimi lankant juos.

Pradėsiu nuo savanorystės patirties. I kurse, taip pat ir antrame kelis syk lankiau Vilniaus Onkologinio instituto ligonius. Tiesa, šią veiklą įsivaizdavau visai ne taip. Norėjau lankyti onkologinėmis ligomis sergančius vaikus ir tiesiog su jais būti. Visgi Dievas turėjo kitokią užduotį.

Pirmąją dieną instituto koplyčioje mane pasitiko viena iš savanorių ir drauge vaikščiojau po palatas, kuriose ji klausinėjo žmonių ar šie nenorėtų priimti sakramentų, kvietė į Mišias, užrašinėjo vardus į sąrašą, kuris vėliau perduodamas maldos grupei, besimeldžiančiai šia intencija. Kitąsyk ėjau jau vienas. Įdomu. Atėjimas į palatą visada yra staigmena, iššūkis, nes nežinai, ar žmonės išvis norės bendrauti. Juk onkologijos ligoninė turbūt nedaug kam galėtų teikti džiaugsmo. Visgi ėjau. Ir nesigailiu, jog ten galėjau eiti. Manau, kad Dievo dovana, jog turėjau tokią galimybę.

Trečiame kurse sekmadieniams buvau paskirtas į Vilniaus universitetinę Santariškių ligoninę. Reikia pasakyti, jog tai – viena vietų į kurią norėjau patekti. Tas noras Viešpaties buvo išklaustas. Ligoninė nėra paprasta parapija. Misija čia – kitokia – žmonėms nešti Kristų, esantį Švenčiausiam Sakramente. Tampu vienuotuju Jėzaus, kuris regimu būdu lanko įvairių fizinių sunkumų ištikčius žmones. Gal nėkart anksčiau nepagalvojau, bet dabar suvoki, jog esu jo įrankis pačia tikriausia prasme. Yra tokia malda, kurioje rašoma, jog turime būti Jėzaus kojos, rankos. Mano Misija yra nešti Kristų, kuris guodžia, gaivina, gydo. Pasakyti kažką gero, galbūt ir pajuokauti. Skelbti Jį.

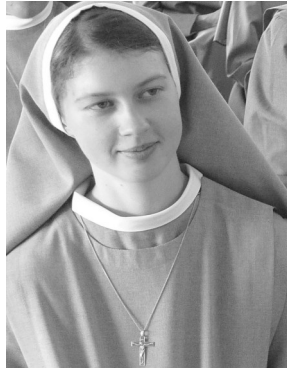
Žmonės dalijasi ašaromis, šypsena, žodžiu, bendra malda, buvimu. Jiems nešu Kristų, jie man irgi Jį dovanoja. Tiesa, kitaip. Bet irgi ypatingu būdu. Esu gavęs tokių stiprių ir labai gražių patirčių. Šitiek malonių, tai nėra cukrumi padažyta kalba, išpūstos akimirkos. Sakau tai, kas išties įvyko. Tai, ką Viešpats panorėjo, kad gaučiau. Jis yra nuostabus.

Be kita ko, smagu, jog ir čia buriasi žmonės, yra grupelė, su kuria galima po Mišių pasikalbėti. Turiu ir jiems pasakyti padėkos žodį.

Didelė dovana. Štai kas yra ligoninė. Didelis džiaugsmas. Štai kas yra tie žmonės, kuriuos lankau.

2015-tieji Bažnyčios paskelbti Pašvęstojo gyvenimo metais

Seseuo Elena Faustina
Andrulytė

Apie kovo 20-osios rytą

Tai buvo prieš ketverius metus. Kovo 20-osios rytmetį. (Šypsauti: istoriją pradėdau lyg kokia senolė, pasakojanti anūkams, kaip pirmąkart sutiko senelį). Gerai. Tas rytmetis tikrai buvo. Bet iki jo dar nueitas gabaliukas kelio. Keliaukim šiek tiek ankstėliau (truputis biografijos).

Užaugau Lietuvos vidury – Kėdainių rajone. Jakšiuose – mažam kaimuky, visai žaviam, jaukiam ir saugiam užkampėly. Po dešimties klasių jį palikau. Išvykau toliau mokytis į Kėdainius. Rodos, ne taip ir toli.

Kaip Dievas veikė mano gyvenime? Ar nuo vaikystės svajonėse regėdavau save su abitu? Oi, ne. Tiesa, pati jau nepamenu, bet mamytė prisimena: būdama maža, kai nusivilkdavau golfą, leisdavau jam „užstrigti“ ant galvos, ir atrodydavo lyg vienuolės nuometas. Tačiau realios minties ar troškimo nepamenu. Tiesa, pirmoji pažintis su vienuolėmis (seserys elzbietietės buvo atvykusios pas mus į mokyklą, paskui su klebonu ir parapijos jaunimu vykome pas jas į Kauną) buvo kažkuo patraukli. Prisimenu linksmus jų veidus, energingas giesmes ir rožėmis paverstas bandeles šv. Elžbietos Vengrės skraite.

Per žmones (tikybos mokytojas), parapijos jaunimo susitikimus, stovyklas, išvykas, per vaikiškus bandymus melstis namuose Dievas leido man patirti

savo Buvimą.

Toldama nuo namų, pamažu toliau ir nuo Jo. Ėmiau gyventi „savo“ gyvenimą. Jaučiausi vis labiau „suaugusi“. Apsimečiau, kad manyje nėra tuštumos, kurią gali užpildyti tik Jis. Ir, žinoma, bandžiau, „užsipildyti“ kuo kitu.

Kaip buvo toliau? Dievas iškrėtė man pokštą. Buvau visiškai tikra, kad įstosiu į norimą specialybę VU Kauno humanitariniame fakultete. Lyg ir juokaudama antruoju numeriu įrašiau lietuvių filologiją Vilniuje. Štai ir pokštas. Žinoma, įstojau antruoju. Pasirodo, dvyliktoje klasėje neturėjau antros užsienio kalbos, o reikėjo... Taigi – kraunuosi lagaminus sostinėn. Netrukus Saulėtekio bendrabutis tapo man jaukiu būstu. O pats Vilnius – mano mieste, mano namais. Ir studijos pasirodė savos. Visa buvo man.

„Tik vieno dalyko jai trūko“ – kaip ir apie turtingą jaunuolį galėtų pasakyti Jėzus. Antrajame semestre visa esybe pajutau – tikrai trūksta. Pavasaris. Artėjo devynioliktasis gimtadienis. Atrodė, kad viduje viskas griūna – ištiko krizė, sakyčiau dabar. Pamenu gimtadienio dieną. Nuėjau į Gailestingumo šventovę (ji prie pat Universiteto). Sėdžiu ir suprantu, kad jau viskas bus kitaip. Tiesiog kitaip.

Pirmieji įžadai su bendruomene

Pirmieji įžadai

Po kelių dienų atlikau išpažintį. Klūpėjau didelėj Bernardinų bažnyčioj šiltą pavasario vakarą ir verkiau iš laimės. Pagaliau. Pagaliau. Pagaliau. Dabar galėjau įkvėpti. Dabar galėjau pradėti gyventi: kitaip, iš tikrųjų. Buvo labai lengva atsisakyti to, kas anksčiau skyrė nuo Dievo. Buvo toks medum ir pienu plūstantis laikas, kurio saldumą pažįsta tikriausiai visi atsivertėliai.

Studijų draugė ėmė rūpintis mano kelione pirmyn. Pakvietė drauge lankyti Alfa kursą Žvėryne. Čia dirbo Šventosios Šeimos vienuolijos seserys. Regis, būtų galima dėti tašką. Bet... Istorija iš tiesų tik prasideda. Pamenat, pradėjau kovo 20-osios rytu. Iki jo jau vos keli žingsniai. Seserys nuomojo butą studentėms ir pakvietė mus jame apsigyventi. Atsisveikinau su „Niujorko“ dangoraižiais ir mielu kambarėliu dešimtame aukšte. Dabar manęs laukė Žvėrynas. O gyvenant čia, žinoma, ir seserys arti. Vis tokios giedros, linksmos...

Į antrąjį Alfa kursąėjau jau kaip komandos narė. Kurso viduryje būna išvyka – Šventosios Dvasios savaitgalis. Keliavome į Aukštadvarį. Susitaikinimo vakaras ir 4 valandos maldos koplyčioje. Po jų – džiugi vakarienė. Ir... vienos sesers žvilgsnis. Įdėmus, kiek neįprastas. „Kodėl taip keistai į mane žiūrite?“ – pati save nustebinau drąsiu klausimu. „Jei sugalvosi, ateik pas mus.“ „Ateisiu, jei pašauks.“ Viduj ramu: niekas niekur nešaukia. Jokių didžiųjų svarstymų. O aš jau nuo atsivertimo pradžios svajojau apie gražią krikščionišką šeimą ir vis dairiausi: „kurgi jis?“

Tiesa, mano širdis visuomet

vienu žingsniu lenkia protą. Ji jau žinojo tai. Ji jau turėjo atsakyti į klausimą, vos prieš mėnesį visą savaitę ją kankinusį: „ar myli mane labiau už viską pasaulyje?“ Tačiau protas gyveno sau dar gana ramus ir nė nenujautė netrukus visa manyje apimsiančio perversmo.

Taigi, vakaras. Einu miegoti. Pirmą valandą nakties. Mintis: reikia nueiti koplyčion. „Visai tu kvaila, – sakau sau. – Meldeisi ten visą vakarą, miegot laikas.“ O tamsu. O šalta. Pasidaviau „sveikai“ logikai. Prabundu. Trečia valanda nakties. Protui vėl pavyko priversti mane miegoti. Pusė šešių. Nugalėtas! Velkuosi palatą. Koplyčion! Išaušo kovo 20-osios rytas.

Čia ir norisi sustoti. Taip, suprantu, įdomiausioj vietoj. Iš tiesų viskas įvyko labai paprastai: aš galiausiai susiprotėjau Jo paklausti, ir Jis man pasakė. Nuo to ryto tvirtai žinojau: būsiu sesuo. Būsiu vienuolė. Rodės, turiu tik vieną troškimą. Nuo to ryto pamatyti gatvėj abiotuotą būtybę atrodė stebuklas. Diena nušvisdavo.

Tris mėnesius nešiojau pašaukimą. Pamažu pratinau prie to tėvelius, tik paskui pakalbėjau su seserimis. Liepos 23-ąją parašiau prašymą tapti Šv. Šeimos seserų vienuolijos kandidate, per Žolinę buvau priimta. Prasi-dėjo nauja kelionė. Tikiu, kad gražiausia iš visų, kurias Dievas galėjo man padovanoti.

Su avelėm

Ar žinai, kad...

Kl. Renatas

Švenčionis, V kursas

Vilniaus gynybinė siena

XV a. pabaigoje – XVI a. pradžioje Maskvos kunigaikštystė ėmė sparčiai jungti į savo valdas Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystei priklausančias rytų žemes. Maskvos sąjungininku tapo Krymo Chanas Mengli-Girėjus. Totorių būriai 1502–1503 m. nusiaubė Minsko, Naugarduko apylinkes. Iškilo pavojus ir LDK sostinei Vilniui. 1503 m. su Maskva buvo pasirašyta taikos sutartis, bet totorių antpuoliai tęsėsi. Susirūpinęs sostinės saugumu Lietuvos Didysis kunigaikštis Aleksandras (valdė 1492–1506 m.) 1503 m. rugsėjo 6 d. pasirašė privilegiją, kurioje įpareigojo miestiečius Vilniaus miestą aptverti gynybine siena. Už tai miestiečiai buvo atleisti nuo karo prievolės. Sienos riboms nužymėti buvo paskirtas Vilniaus vaivada Mikalojus Radvila Senasis (miręs 1509 m., palaidotas Vilniaus Bernardinų bažnyčioje. Kai XV a. gale statyta mūrinė Bernardinų bažnyčia dėl statybininkų kaltės 1500 m. sugriuvo ant jos pamatų iškilo antroji mūrinė bažnyčia, kuri tebėstovi iki šiol, tik dėl vėlesnių gaisrų ir remonto darbų įgijo dar renesanso, baroko bruožų. Šios antrosios mūrinės bažnyčios pagrindinis fundatorius buvo Mikalojus Radvila Senasis. Kaip padėkos ženklą už 1506 m. LDK laimėtą Klecko mūšį prieš totorius Mikalojus Radvila Senasis fundavo Vilniaus Šv. Jurgio bažnyčią ir šalia jos įkūrė senosios regulos karmelitų vienuolyną. 1749 m. medinei Šv. Jurgio bažnyčiai sudegus buvo

pastatyta mūrinė bažnyčia, o 1797 m. uždarytas karmelitų vienuolynas ir pati Šv. Jurgio bažnyčia perduota diecezinei kunigų seminarijai, ten veikusiai iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos). Sienos statyba pradėta su didelėmis iškilmėmis, procesija su dvasininkais ir šventųjų paveikslais apėjo miestą. Joje dalyvavo pats Didysis kunigaikštis Aleksandras, Vilniaus vyskupas Vaitiekus Albertas Taboras (Vilniaus vysk. 1491–1507 m.), didikai, valdžios atstovai ir miestiečiai. Vysk. Albertas Taboras pašventino pirmuosius sienos pamatus, buvo skambinama bažnyčių varpais bei šaudoma iš patrankų. Iškilminga procesija sustodavo tose vietose, kur buvo numatyta statyti vartus ir į pamatus buvo klojami kertiniai akmenys su šventomis relikvijomis, monetomis, sidabro lentelėmis su užrašais. Iš pradžių buvo numatyti penkeri vartai, bet vėliau jų skaičius išaugo iki dešimties. Medininkų (Aušros) vartų pamatinį akmenį pašventino vyskupas Albertas Taboras, kuris savo lėšomis rėmė sienos statybą, aprūpindavo darbininkus maistu, negailėjo savo santauptų. Vėliau prieš vyskupo mirtį Vilniaus burmistras ir kiti miesto atstovai prašė leisti pastatyti jam Vilniuje paminklą, tačiau vyskupas atsakė, jog geriausiu paminklu jam bus pati miesto gynybinė siena.

Sieną – po tam tikrą jos dalį – privalėjo statyti visi Vilniaus gyventojai, taip pat ir bajorai bei dvasininkai. Statybai trukdę pastatai buvo nugriaunami. Atskirų miestiečių turtinių interesų nepaisyta, nes miesto saugumas buvo svarbiausias prioritetas. Siena baigta mūryti 1522 m., ji buvo virš 3 km ilgio, įvairiose vietose 6–10 m aukščio, bet gana plona: 1–1,5 m storio prie pamatų. Tačiau siena atitiko to laikmečio karybos reikalavimus.

Antžeminio mūro storis nuo artilerijos smūgių nebesaugojo, bet raitiems ir menkai ginkluotiems totoriams siena buvo neįveikiama. Svarbus buvo jos aukštis, nes kuo aukštesnė siena, tuo sunkiau ant jos užlipti pasinaudojant kopėčiomis.

Prie Aušros vartų 1627 m. įsikūrė basųjų karmelitų vienuolynas. Jų fundatoriais buvo Vilniaus burmistras Ignas Dubovičius ir jo brolis Steponas. Vienuolyno pastatai išsidėstė prie miesto gynybinės sienos. Karmelitus gausiai rėmė ir LDK pakancleris Steponas Pacas, kurio dėka 1658 m. pastatyta mūrinė Šv. Teresės bažnyčia (dabartinį savo vaizdą įgavo XVIII a. antroje pusėje). 1844 m. carinei Rusijos valdžiai uždarius basųjų karmelitų vienuolyną Šv. Teresės bažnyčia su Aušros Vartų koplyčia tapo parapijos bažnyčia.

Po savo įsikūrimo šalia Aušros vartų karmelitai ėmė rūpintis miesto vartuose esančiu Mergelės Marijos paveikslu (kai 1655 m. Rusijos kariuomenė užėmė Vilnių, vienuoliai paveikslą paslėpė Šv. Teresės bažnyčioje). Manoma, jog šis paveikslas tapytas XVII a. pradžioje, o jį užsakė miesto magistratas (miesto taryba prižiūrinti miestą), kai po Vilnių nusiaubusio 1610 m. gaisro atnaujino Aušros Vartus. Vilniaus magistratas 1668 m. perdavė karmelitų globai paveikslą, kurie Aušros Vartuose 1671 m. pastatė medinę koplyčią paveikslui. Vienuoliai ėmė pasakoti apie stebuklus, įvykusius prie šio paveikslo, tačiau XVII a. Bažnyčia šio paveikslo dar nepripažino kaip stebuklingo. 1715 m. koplyčia sudegė, bet paveikslą vienuoliams pavyko išgelbėti. 1729 m. buvo sumūryta dabartinė koplyčia, o po 1829 m. rekonstrukcijos ji įgavo vėlyvojo klasicizmo formą. 1799 m. architektas Pjetras de Rosis supro-

jektavo mūrinius laiptus vedančius į koplyčią. XVII a. pabaigoje paveikslui pagaminti pirmieji sidabriniai aptaisai.

1702 m. Vilnių užėmė švedai protestantai, kurie nesimeldžia Mergelei Marijai ir jos bei šventųjų kulto nepripažįsta. Vienas iš švedų karių šovė į Dievo Motinos paveikslą, kulka pramušė aptaisus ir pataikė Mergelei Marijai į dešinę ranką. 1773 m. popiežius Klemensas XIV savo bulėje suteikė atlaidus besimeldžiantiems į Aušros Vartų Mergelę Mariją. 1927 m. liepos 2 d. Aušros Vartų Marija vainikuota popiežiaus Pijaus XI palaimintomis auksinėmis karūnomis, tai reiškia, jog paveikslas oficialiai pripažintas stebuklingu.

Vilniaus gynybinė siena išstovėjo beveik 300 metų. Po trečiojo Lietuvos ir Lenkijos Respublikos padalijimo 1795 m. Vilnius atiteko Rusijai. Tuometinė rusų administracija ir miesto magistratas nepaliko sienos kaip istorinio architektūros paminklo. Vilniaus gubernatoriui davus leidimą 1799–1805 m. siena buvo griauinama, o plytos išvogtos. Tik maža dalis sienos liko nenugriauta. Išgriauti ir miestą gynę vartai, išskyrus Aušros Vartus, kuriuose buvo įrengta koplyčia su Dievo Motinos paveikslu.

Šaltiniai:

Mūsų Lietuva, I tomas, Vilnius, 1989.

Čaplinskas A. *Vilniaus istorija, legendos ir tikrovė*, Vilnius, 2010.

Lietuvos istorijos keliais

Kl. Renatas
Švenčionis,
V kursas

1991 m. sausio įvykiai Lietuvoje

Lietuvos istorija turtinga įvykių. Vienus iš jų mes prisimename su džiugesiu, o apie kitus kalbame su liūdesiu širdyje. 1991 m. sausio įvykiai kelia dvejopus jausmus – pasididžiavimą, jog maža tauta drąsiai stojo į kovą prieš sovietinę imperiją, tai buvo tarsi Dovydo dvikova prieš Galijotą, ir skausmą, nes ši kova pareikalavo aukų. Kadangi šie įvykiai dar gyvi daugelio atmintyje, todėl ir už Tėvynę kritusių kankinių kraujas atliepia ypač jautriai kiekvieno iš mūsų sieloje.

Istoriją kuria ne tik karaliai, karvedžiai, politikai, bet ir paprasti žmonės, jų sprendimas gyventi laisvoje, demokratinėje visuomenėje. 1991 m. sausio įvykių istoriją kūrė Lietuvos tauta, nepabūgusi sovietinių tankų ir iki dantų ginkluotų kareivių.

Nesugebėjusi užgniaužti Lietuvos laisvės siekio ekonomine blokada, Tarybų Sąjungos valdžia nutarė smogti nepaklusniai respublikai savo karine jėga tam, kad išsaugotų komunistinę ideologiją imperijos teritorijoje. Po 1990 m. kovo 11 d. paskelbto Nepriklausomybės akto Lietuvos jaunuoliai ignoravo šaukimus į sovietinę kariuomenę ir tų metų šaukimas buvo sužlugdytas, o tai siutino Maskvą. Besislapstančius jaunuolius gaudė sovietų desantininkai naudodami prievartą. Dar 1990 m. kovo 27 d. desantininkai įsiveržė į Naujosios Vilnios psichiatrijos ligoninę ir, žiauriai sumušę, išsivežė 38 ten besi-

slapstančius jaunuolius. 17 vaikinių buvo jėga išvežti iš šalia Kauno esančios Žiegždrių psichiatrijos ligoninės. Prisidengdama „dezertyrų“ gaudymo misija Maskva 1991 m. sausio mėnesio pradžioje į Lietuvą siunčia vis daugiau desantininkų iš Pskovo desantininkų divizijos. Į Vilnių atvyksta SSRS gynybos ministro G. Jazovo pavaduotojas generolas pulkininkas V. Ačialovas, o sausio 8 d. permesta KGB specialiosios paskirties grupė „Alfa“. Šio elitinio padalinio tikslas nebuvo gaudyti „dezertyrus“. „Alfoje“ tarnavo tik karininkai jau turintys leitenanto laipsnį. Šis spec. padalinys 1979 m. šturmuo Afganistano vadovo H. Amino rūmus Kabule ir nužudė ne tik jį, bet ir visą jo šeimą. „Alfos“ pasirodymas Vilniuje galėjo reikšti tik vieną – teisėtos Lietuvos valdžios nuvertimą.

Sausio 7 d. Kazimieros Prunskienės vadovaujama vyriausybė 3–4 kartus pakelia maisto kainas, taipogi paskelbiama apie kompensacijas ir atlyginimų padidinimą biudžetinių organizacijų darbuotojams. Kodėl Lietuvos politikai vadovavosi vien tik ekonominiais sumetimais nėra aišku, nes politinė padėtis buvo įtempta. Aukščiausiosios Tarybos deputatų ir vyriausybės nesusikalbėjimas kainų klausimu davė prielaidą prosovietinėms jėgoms veikti. Pasinaudodama kainų padidiniu sausio 8 d. ryte prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų surengė protesto mitingą „Jedinstvos“ organizacija. „Jedinstvo“ (vienybė) – prosovietinė organizacija aktyviai veikusi 1989–1991 m., įkurta Vilniaus radijo matavimo prietaisų tyrimų institute, tikslas – priešintis Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui, įvesti tiesioginį SSRS prezidento valdymą, paleisti Aukščiausiąją Tarybą. Organizacijos pirmininku išrinktas V. Ivanovas. „Jedinstvos“ smogiamoji jėga buvo rusakaliai darbininkai iš sąjunginio pavaldumo gamyklų. Šių gamyklų direktoriai buvo pavaldūs Maskvai, o ne vietinei Lietuvos komunistinei nomenklaturai.

Stambios sąjunginio pavaldumo gamyklos buvo stipriai integruotos į visą Sovietų Sąjungos ūkį, o jų darbininkai palaikė komunistines idėjas. Vilniaus radijo elektronikos prietaisų gamyklai (Petiorka/Penketukas – karinė gamykla) Partizanų (dabar Naugarduko) gatvėje vadovavo Oktiabris (Spalis) Osipovičius Burdenko. Ši gamykla liaudyje buvo vadinama „Burdenkos“ vardu ir tapo „Jedinstvos“ centru. O. Burdenko nesėkmingai bandė nukonkuruoti Sąjūdžio kandidatą K. Antanavičių 1990 m. rinkimų kampanijoje į Aukščiausiąją Tarybą. Vėliau aktyvus komunizmo gynėjas emigravo į kapitalistinę JAV, kur Bostone eilę metų buvo Masačusetso žydų emigrantų iš buvusios SSRS asociacijos pirmininku.

Sausio 8 d. ryte „jedinstvininkai“ šturmuoja Aukščiausiąją Tarybą. Dalis mitinguotojų, išlaužus duris, įsiveržia į pastatą, bet Lietuvos milicija ir savanoriai atlaiko puolimą panaudodami priešgaisrines vandens žarnas, apšaudydami vandeniu „jedinstvininkus“, tarp kurių nemažai buvo civiliai apsirengusių sovietų armijos kariškių. Paremti savo Parlamento atėjo vilniečiai. Po kurio laiko tarp raudonų sovietinių vėliavų ėmė plazdenti trispalvės. Vilniaus gyventojai dainuodami dainas ir skanduodami „Lietuva, Lietuva“ išstūmė „jedinstvininkus“ iš Aukščiausiosios Tarybos aikštės. Surežisuotas KGB „liaudies sukilimo“ scenarijus, kurio metu nuverčiama „buržuazinė nacionalistinė“ Lietuvos valdžia, nepavyko. Jei pastatą būtų užėmę „jedinstvininkai“, tai kariuomenė jau buvo pasiruošusi iš „Šiaurės miestelio“ (107-tos motorizuotos šaulių divizijos dislokavimo bazė Vilniaus

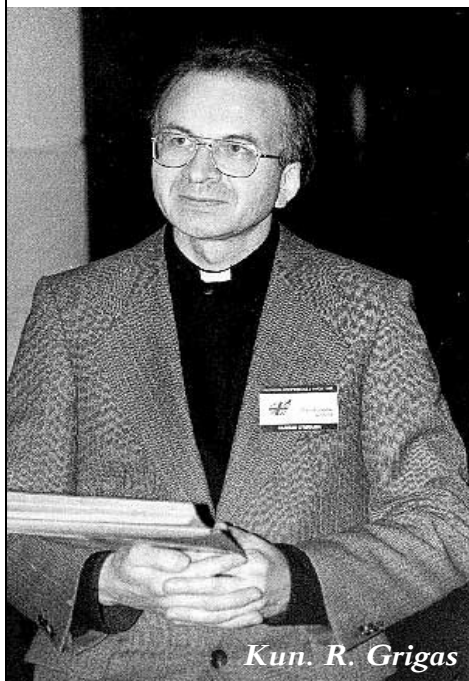
Žirmūnų mikrorajone) pajudėti link Parlamento ir padėti „liaudžiai“ atstatyti komunistinę tvarką Lietuvoje. Tą pačią dieną Aukščiausioji Taryba priima sprendimą sustabdyti maisto produktų kainų padidinimą, o Ministrė Pirmininkė K. Prunskienė pareiškė apie Vyriausybės atsistatydinimą. Pir-

moji atkurtos Lietuvos Respublikos Vyriausybė atsistatydino. Sausio 8 d. vakare Aukščiausiosios Tarybos deputatai namo nebesiskirsto ir naktį praleidžia Parlamento pastate.

Sausio 9 d. Vilniuje, ties Parlamentu, prie Martyno Mažvydo bibliotekos, SSRS kariškiai sumontuoja garso stiprintuvus ir įvyksta „Jedinstvos“ mitingas. Aukščiausiosios Tarybos pastatą saugo tūkstančiai vilniečių, o milicijos darbuotojai gyva siena skiria abi puses. Čekoslovakijos prezidentas Vaclavas Havelas ir Lenkijos prezidentas Lechas Valensa išreiškia paramą Lietuvai. Į vilniečius per radiją kreipiasi stačiatikių arkivyskupas Chrizostomas ragindamas laikytis rimties, vengti kraštutinumų bei prašo savo tėvynainių suprasti, jog rusai yra dydi tauta, o didžios tautos pareiga būti kilniaširdžiams mažesnių tautų atžvilgiu.

Lietuvos Katalikų Bažnyčia neliko nuošalyje. Vyskupo Juozo Matulaičio leidimu į Aukščiausiąją Tarybą vyksta kunigas Robertas Grigas tam, kad morališkai palaikytų Parlamento deputatus ir gynėjus. Kunigo buvimas ir sielovadiniai patarnavimai buvo svarbūs žmonėms. Matydami dvasininką savo tarpe žmonės jautė Bažnyčios paramą, suvokė, jog pats Viešpats yra šalia jų ir teikia viltį nugalėti Dievą neigiančią bei iki dantų apsiginklavusią imperiją.

Tomis sausio dienomis šv. Mišias Parlamente aukėjo dabartinis Telšių vyskupas Jonas Boruta, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, kunigai – Antanas Gražulis, Algimantas Keina, Algirdas Dauknyš. Savadarbis altorius buvo aikštėje prie Seimo rūmų, dar kiti Aukščiausiosios Tarybos viduje, taip dalyvauti šv. Mišiose galėjo žmonės esantys lauke ir pastate. Šv. Mišios negali būti aukojamos bet kur ir bet kada, tam reikalingas vyskupo ordinaro leidimas. Atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją šis leidimas buvo gautas. Kunigai klausė išpažinčių, dalijo Komuniją, kartu su žmonėmis dainavo patriotines dainas, vesdavo giesmes, Rožinio bei kitas maldas, drąsino ir skatino gynėjų pasiryžimą kovoti už laisvę pasitikint Dievo apvaizda. Sausio 13 d. prie televizijos bokšto kartu su minia buvo kunigas Kastytis Krikščiukaitis.

Kun. R. Grigas

Sausio 10 d. „Jedinstvo“ surengė mitingą prie M. Mažvydo bibliotekos. Parlamentą saugo žmonės iš visos Lietuvos. SSRS prezidentas M. Gorbačiovas ultimatumo forma siūlo Lietuvos Aukščiausiajai Tarybai „nedelsiant ir visiškai atstatyti SSRS Konstitucijos ir Lietuvos TSR Konstitucijos galiojimą, panaikinti anksčiau priimtus antikonstitucinius aktus“. Ministrų Pirminku paskiriamas A. Šimėnas, kuris įeis į istoriją kaip vienadienis premjeras, nes prasidėjus atvirai kariškių agresijai, jis dingio be žinios ir atsirado Parlamente tik sausio 13 d. po pietų.

Tuo tarpu Vilniuje kariškiai ruošė puolimo planą. Operacijos valdymui parengiami du vadovavimo punktai – pagrindinis „Šiaurės miestelyje“, kuriame nuolatos buvo generolas pulkininkas V. Ačialovas, gen. V. Ovčiarovas, gen. Chalilovas, gen. Caplinas ir 107-tos motorizuotos šaulių divizijos vadas gen. V. Uschopčikas, o su jais ir Lietuvos komunistų partijos Centrinio Komiteto nariai J. Jarmalavičius, M. Burokevičius. Antras atsarginis vadovavimo centras buvo Naujininkuose karinio komisariato punkte. Abiejose vadavietėse veikė kosminio ryšio susisiekimas su Maskva. Visą radijo, televizijos eterį klausė lietuvių tautybės karininkai, kurie iš karto darė vertimą į rusų kalbą ir klausymosi analizė bei paruošti dokumentai atsidurdavo ant kariškių vadovybės stalo pačiu greičiausiu būdu. Užšifruoti pranešimai buvo du kartus per parą išsiunčiami į Maskvą SSRS prezidentui, gynybos, vidaus reikalų ministrams, KGB pirmininkui. Sausio 11 d. puolimo planas buvo paruoštas.

Sausio 11 d. ryte „jedinstvininkų“ kolonos iš gamyklų pajuda link Parlamento. Lietuvos žmonės renkasi prie Aukščiausiosios Tarybos, sklinda gandai, jog rengiamas, kaip ir sausio 8 d., Parlamento šturmas. „Jedinstvininkai“ bando išprovokuoti muštynes su Paralammento gynėjais. Tačiau tai buvo tik klaidinantis manevras. Kol žmonės rinkosi saugoti Parlamento sovietų kariškiai apie 12 val. užėmė Krašto apsaugos būstinę Vilniuje, Viršuliškių gatvėje. Tuo pačiu laiku užgrobia mi Spaudos rūmai. Akcijoje dalyvauja desantininkai, šarvuočiai, tankai. Vienas iš tankų iššauna tuščiu šoviniu, apkurtindamas Spaudos rūmų gynėjus. Desantininkai virš žmonių galvų į sieną šaudo koviniais šoviniais. Per šturmą sužeidžiami 9 žmonės, taip pat ir moterys.

Krašto apsaugos departamento darbuotojui Vytautui Lukšui kariškiai peršauna veidą. Apie 13 val. Žalgirio gatvėje tankas užlekia ant sunkvežimio su žaislais, sunkiai sužeidžiamas vairuotojas iš Panevėžio. Vilniaus miesto gatvėmis pradeda intensyviai judėti karinė technika. Kituose Lietuvos miestuose irgi užimami pastatai. Aukščiausiąją Tarybą ginantis savanoriai prisiekia būti ištikimi Lietuvos Respublikai. Priesaiką perskaito krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius, o savanorius palaimina kun. R. Grigas. Popiežius Jonas Paulius II siunčia telegramą Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkui kardinolui Vincentui Sladkevičiui, kurioje reiškiamas solidarumas lietuvių tautai. 21 val. užimamas Nemenčinės TV retransliacijos centras. 23 val. kariškiai užgrobia Vilniaus geležinkelio mazgą, sustoja traukinių eismas.

Sausio 12 d. naktį kariškių apsupamas Lietuvos vidaus reikalų ministerijos ypatingosios paskirties milicijos dalinys Valakampiuose. 32 vidaus organų darbuotojai su viršininku B. Makutinovičiumi pereina į SSRS pajėgų pusę. Įpusėjus dienai vilniečiai veža maistą traukiniuose įstrigusiems žmonėms. Naujosios Vilnios geležinkelio stotyje stovi traukinys su vaikais iš Černobylio. Tūkstančiai žmonių iš visos Lietuvos budi prie Parlamento, televizijos bokšto ir kitų pastatų. Sausio 13 po vidurnakčio iš „Šiaurės miestelio“ pajuda sovietų karinės kolonos. Tankai, važiuojantys link televizijos bokšto, ties „Kometos“ parduotuve, Karoliniškių mikrorajone, pusė dviejų nakties pradeda šaudyti tuščiais šoviniais.

Antrą valandą tankai, šarvuočiai ir kareiviai pradeda supti televizijos bokštą. Šiai operacijai įvykdyti paskirtas čečėnų tautybės 379-jo savaeigės artilerijos pulko vadas Aslanas Maschadovas. Už „sėkmingą operacijos įvykdymą“ paaukštintas iki pulkininko laipsnio (A. Maschadovas trečiasis Čečėnijos prezidentas, 2005 m. kovo 8 d. nužudytas Rusijos spec. karinių pajėgų). Dvi valandas kareiviai siautėja prie televizijos bokšto, šaudo į žemę, o vėliau į beginklius žmones, tankai trauko mašinas ir važiuoja ant pastato gynėjų.

Per garsiakalbius lietuvių kalba skelbiama, kad visą valdžią paėmė „nacionalinio gelbėjimo komitetas“, įvedama komendanto valanda, žmonės raginami skirstytis. Radijo ir televizijos komiteto pastatą Konarskio gatvėje užima „Alfos“ smogikai. Pastato viduje saviškių pašautas „Alfos“ leitenantas V. Šackich. Kulka jam pataikė į tarpą tarp neperšauamos liemenės plokščių. Tik užėmus pilnai pastatą V. Šackich pasijaučia blogai ir nukritęs ant kolegų rankų miršta.

Visos šios karinės akcijos metu žuvo 13 žmonių, o vasario 18 d. nuo šautinių žaizdų miršta Vytautas Koncevičius (g. 1941 m.), virš 500 asmenų sužeista.

Loreta Asanavičiūtė

„Daktare, ar aš dar gyvensiu?“ – tai buvo paskutiniai žodžiai, kuriuos ligoninėje ištarė 23 metų Loreta Asanavičiūtė. Tanko pervažiuota mergina nuo vidinio kraujavimo po kelių valandų mirė.

„Nieko man neatsitiks...“ – tokiais žodžiais nerimaujančią žmoną pa-

guodė Virginijus Druskis (g. 1969 m.), sausio 13-osios naktį išbėgdamas iš namų televizijos bokšto link. Ir dar pridūrė: „Jeigu visi bijosim Lietuva niekada nebus laisva“. Jaunuoliui kulka pataikė į krūtinę. Motina Milda Druskienė neteko viengimio sūnaus.

17-kos metų Darius Gerbutavičius buvo Šaulių sąjungos narys, priklausė Vilniaus „Geležinio vilko“ rinktinės kuopai. Kai nuo televizijos bokšto pusės pasigirdo šūviai, užavusi minia pakriko tvoros link. Pasak mačiu-siųjų, 4 berniukai nuo šūvių bėgo paskutiniai. Darius krito pirmasis: kulkos pataikė į kojas. Jau prie tvoros, dar įsikibęs rankomis, bandė perlipti – peršovė rankas. Penk-toji kulka į nugarą buvo paskutinė.

Rolandas Jankauskas (g. 1969 m.) buvo aukštas, tvirtas, stiprus vaikinąs, tarnavo jūrų laivyne Vladivosto-

ke trejus metus. Sprogstamasis paketas, mestas desanti-ninkų, Rolandui pataikė į veidą. Jo kūnas buvo smarkiai sužalotas.

Iš tamsos pradėję plūsti užpuolikai į minią ėmė mė-tyti sprogmenis. Minioje stovėjęs Rimantas Juknevičius (g. 1966 m.) draugus drąsino: „nesitraukim nė žingsnio“. Nuo pabūklų trenksmo aplinkiniai parkrito. Jis liko sto-vėti lyg ažuolas. Paskui nuo pasalūnės kulkos palūžo. Draugai nuvežė Rimantą į Santariškių klinikinę ligoninę. Deja...

Tąnakt savo gyvybę už Lietuvos laisvę dar atidavė: Alvydas Kanapinskas (g. 1952 m.), Algimantas Petras Kavoliukas (g. 1939 m.), Vidas Maciulevičius (g. 1966 m.), Titas Masiulis (g. 1962 m.), Alvydas Matulka (g. 1960 m.), Apolinaras Juozas Povilaitis (g. 1937 m.), Ignas Šimulionis (g. 1973 m.), Vytautas Vaitkus (g. 1943 m.).

Pusė trijų nakties deputatams ir esantiems Aukš-čiausiosios Tarybos pastate dalijamos dujokaukės. Kuni-gas R. Grigas per garsiakalbius kreipiasi į rūmuose ir šalia jų esančius žmones bei suteikia jiems visuotinį nuodėmių atleidimą ir pakviečia atlikti išpažintį. V. Landsbergis pra-šo deputačių moterų eiti namo, bet jos atsisako. Ministrų Pirmininku vietoj dingusio A. Šimėno paskiriamas G. Vagnorius.

10 val. 30 min. pro Aukščiausiosios Tarybos požė-minį tunelį pravažiuoja šarvuočių ir tankų kolona, bet kariškiai neišdrįsta pulti Parlamento. 12 val. skambina visų Lietuvos bažnyčių varpai, aukojamos šv. Mišios už žuvusius. Lietuvoje paskelbiamas trijų dienų gedulas. Prie Parlamento intensyviai statomos barikados. Iš visos Lietuvos prie Aukščiausiosios Tarybos pastato susirin-kę žmonės nesiskirsto, jų ryžtas kovoti už laisvę priverčia kariškius nesiimti tolimesnių veiksmų. Gyvoji – žmonių barikada sustabdė imperijos puolimą.

Šaltiniai:

Lietuva dokumentai, liudijimai, atgarsiai, 1991.01.13, Vilnius 1991.

Parlamento barikados, Vilnius 2014.

Šauliškumas, tautiškumas ir Lietuvos nepriklausomy-bė, Vilnius 1993.

Nusišypsok

Kunigas susirūpinusiu veidu stebi krepšininkus, kurie treniruojami ir mėto į krepšį. Pagaliau treneris prieina prie dvasininko ir klausia:

- Tikriausiai jūs manote, kad nuodėmė žaisti krepšinį sekmadieniais?
- Taip, kaip jūs žaidžiate, yra nuodėmė kiekvieną dieną! – atsako kunigas.

Einu gatve, džiaugiuosi, šypsau, nuotaika puiki. Ir galvoju sau: „Dieve, padaryk taip, kad visų šitų žmonių nuotaika būtų gera ir jiems būtų smagu!“ Vos pagalvoju, ir kaip tėsiausi į balą. Sėdžiu tos balos vidury, o visi aplinkui kad juokiasi susiriesdami. Linksma jiems, matai!!!

Į kleboniją ateina mokesčių inspektorius.

- Garbė Jėzui Kristui! – pasisveikina jis su klebonu.
- Per amžių amžius! – atsako klebonas.
- Sakykit, dvasiškas tėveli, ar tarp jūsų parapijiečių yra toks verslininkas Jonas Jonaitis?
- Taip, yra. Tai labai dievobaimingas ir pamaldus žmogus.
- Matot, dvasiškas tėveli, šis pamaldus žmogus savo deklaracijoje nurodė, kad paaukojo jūsų bažnyčiai 50 000 eurų. Tai aš ir atėjau sužinoti, ar gavote šią auką?
- ?!!... Nesirūpink, sūnau mano, šiandien kaip tik ir gausiu!

Sekmadienio rytą kunigas sako pamokslą. Jis pastebi, kad vienas vyras pirmame suole pradeda snausti. Kunigas tęsia pamokslą vis garsiau ir pikčiau kalbėdamas. O žmogus dar giliau grimzta į miegą. Pagaliau kunigas mato, kad vyras labai giliai miega. Viduryje pamokslo jis sako šalia miegančiojo sėdinčiam žmogui: „Prašau pažadinkite šalia jūsų miegantįjį“. Tas žmogus atsako: „Jūs jį užmigdėte. Jūs ir pažadinkite jį“.

Seminarijos kroniką

Kl. Justinas Ambrazas, I kursas

GRUODŽIO 22 D. – Vyskupai, kunigai ir klierikai Kūčių vakarienei susirinko, kur stalai nuo maisto linko. Ši diena labai laukta, klierikams ji dovana. Pasimeldę, pabendravę klierikai namo... akis išde-
gę varė.

GRUODŽIO 22 - SAUSIO 7 D. – **AAAAATTTTOOSSTO**gos...

SAUSIO 8-13 D. – Pastoracinė savaitė. Klierikai ryžosi nelegaliai emigruoti, todėl klausėsi prel. E. Putrimo paskaitos apie emigrantų sielovadą. Kaip bebūtų, klierikai vis tiek ryžosi emigruoti, todėl turėjo reikalų su policija, kur klausėsi paskaitų apie policijos sielovadą, kurias vedė policijos kapelionas kun. Algirdas Toliatas, vidaus reikalų ministerijos ministro patarėjas Povilas Malakauskis ir policijos imuniteto viršininkas Donatas Malaškevičius. Galiausiai klierikai buvo sugauti nelegaliai kertant sieną... Kadangi tardyme nepratarė nė žodžio, todėl buvo nuvežti į Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centrą, kur turėjo galimybę klausytis apie kurčiųjų ir neprisigirdinčių kultūrą.

SAUSIO 10 D. – Klierikai dalyvavo ŠEIMADIENYJE.

SAUSIO 14 D. – Pažadų diena. Šią dieną klierikai kalba, kad nuo dabar kasdien ir kruopščiai ruošis paskaitoms... II semestro paskaitų pradžia. Praktika rodo, kad šie pažadai atmenami dieną prieš atsiskaitomąjį darbą.

SAUSIO 30 D. – Klierikai galėjo pasijusti mažaisiais nuncijais, nes dienos centre „Betanija“ jos lankytojus supažindino su pop. Pranciškumi, rodydami filmą „Pranciškus. Popiežius iš Naujojo pasaulio“.

VASARIO 12-17 D. – Seminarijos vadovybė pamatė, kad ketvirtą kartą pasitraukus, ir penktą kartą grįžtanti žiema išmušė klierikus iš vėžių – klierikai vėl pradėjo migti žiemos miegu, todėl išleido klierikus miegostogom.

VASARIO 17 D. – Užgavėnės! Lašinukai ir blyniukai supas klierikų pilvuos, bet ką gi manot jūs? Jau beldžias laikas pasninko dienoms...

VASARIO 18-21 D. – Seminaristai buvo Gavėnios rekolekcijose Gaveikėnuose, esančiuose šalia Ignalinos. Ką? Tikrai Gaveikėnuose, jei netikit – pažiūrėkite Google...

VASARIO 24 D. – J. E. Gintaras Grušas aplankė seminariją ir dalinosi įspūdžiais iš vizito Ad Limina su popiežiumi Pranciškumi.

VASARIO 26-28 D. – Šiomis dienomis koplėčia suskambo beveik du kartus garsiau, o virėjoms tikrai buvo du kartus daugiau darbo, nes seminarijos bendruomenę papildė 12 jaunuolių, kurie atvyko į „pašaukimų savaitgalį“.

KOVO 7 D. – Seminarijoje vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Rinkis gyvenimą (Įst 30,19)“.

KOVO 13 D. – Seminaristai nustebinti popiežiaus Pranciškaus spontaniškumo kviečiant Bažnyčią maldai, dalyvavo naktinėje adoracijoje Vilniaus arkikatedroje

KOVO 19 D. – šv. Juozapo iškilmė – tėvų diena. Į seminariją atvyko klierikų artimieji, kurie turėjo galimybę pamatyti savo šeimos „kunigėlius“ vyskupais, katorgininkais, smuklės savininkais, vagimis, prancūzų kareiviais, senomis moterimis ir mažomis mergaitėmis... Nes klierikai rodė savo pastatytą spektaklį pagal V. Hugo romaną „Vargdieniai“.

Dar būtų daug galima prirašyti kronikų, kas vyko seminarijoje per šiuos tris mėnesius, bet joks Teesie visų įvykių nesutalpintų...

2014—2015/ 3 (76)

Vilnius